

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetni: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztely P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautóca 122. sz.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztely Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstien és Vogelmel (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyitltér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj 1872 szeptember-decemberre 4 forint oszt. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Lapunk új berendezése.

A n. t. olvasó közönséghez!

Célunk buzgóan, erélyesen és nagyobb hatállyal szolgálni a hazai közügyeket, pártunk és polgártársaink érdekeit. T. olvasóink támogatását azzal viszonzjuk, hogy félív helyett ugyanazon árért egész ívet adunk. Tehát előre áldozatot hozunk a mindig lelkesebb felkarolás reményében. Ez átalakítás folytán többé egyetlen érdekes közlemény se marad ki lapunkból; valamennyi rovatainkat meg bővítjük, s így pártunk és a n. tisztelt olvasó közönség igényeinek és szükségének illően eleget tehetünk.

A „Kolozsári Közlöny“ szellemi megerősítésére, tartalomdúsá, változatossá és érdekessé tételére számos jeles tollu munkatársat nyertünk meg országszerte; műveikkel gyakran fognak találkozni a lapok tisztelt olvasói. Oly férfiakat igyekeztünk lapunk köré gyűjteni, kik a napisajtó tapasztalatokban gazdag iskolájában tanulták megérteni, követni a: mindent a maga idejében! E férfiak fogják, régi munkatársainkhoz csatlakozva, figyelemmel kísérni a közélet folyamát, a bel- és külpolitika, az állami és társulati közélet mozzanatait.

Vezér- és másodcikkekben világítjuk és vitatjuk meg a napikérdéseket bátor hangon, de eszélyesen; ha kell élesen, de mindig ildomosan szólunk azok megoldásához; érvekkel fogunk harcolni s használandjuk a csipős guínyt is, de a személyeskedés avagy ép a gyanúsítás undok fegyvereihez soha sem nyulunk.

A tapasztalat tanított meg minket, kik e lap körül sorakoztunk, arra: **mit, hogyan és mikor** kell elmondanunk, hogy az a köz javára váljék. Ismerjük a becsületes journalistica tizparancsát: igazság-érzet és törvénytisztelet; a jogok és kötelek kölcsönössége és méltányosság; eszély, józanság és tapintat; a haza érdekének mindenek fölé helyezése, a párt érdekeinek hű szolgálata, — végre a hiu népszerűség-hajhászatnak elkerülése.

Mi a „Kolozsári Közlöny“ érdekességét annak tartalomdúsá tételében fogjuk keresni, és nem abban, a mi botrányos vagy borzasztó; elléle szellemi táplálékhoz ezután sem akarjuk t. olvasóinkat szoktatni. Adunk mulattatva ismeretterjesztő **tárczákat, bel- és külföldi lapszemléket**, figyelmesen szerkesztett **belföldi és külföldi** rovatot, sok tapintatosan megválogatott **ujdonságot**. Figyelemmel kísérjük a hazai nyilvános tudományos, szak-, pénz- és hitelintézetek, egyetek működését; szóval: arra fogunk törekedni, hogy a „Kolozsári Közlöny“ olvasói feltalálják lapunkban mindazt, a mi bel- és külföldön megemlésté méltó.

Nemcsak a bel- és külföldi journalisticát tartjuk szemmel, s **eredeti táviratokat** hozunk a nevezetesebb eseményekről, hanem külföldi és pesti **eredeti tudósításokról**, ez országrészben ügyes levelezőkről is gondoskodtunk.

A három császár berlini találkozásáról, az ottani ünnepélyekről, tárgyalásokról **Rd.** derék német hazafi fog értesíteni, ki köztünk sajátította el a magyar nyelvet, s a mellett, hogy nemzetünk iránt kiváló rokonszenvvel viseltetik, a berlini befolyásos körökből is vannak ismerői.

Bécsi levelezőnk ezutánra is megígérte közreműködését; **pesti** munkatársaink kettőzetett erővel fognak a munkához, miután lapunk terét kibővítők, s a megnyitandó parlament tárgyalásai közérdekű anyagot nyújtanak e gyakorlott tollu íróknak.

Tájékoztatásul.

A tizenhetedik éve telik be maholnap, hogy e lapot neve és áldozatai erkölcsi súlyával az erdélyrészi magyarság egybetömörítése, jogállása s a magyar államérdekek védelmére alapított azongyakorlati politikájú nagy hazafi, a ki akkoriban hitva új életre nemzeti színházunkat s az erdélyi gazdas. egyetletet, megindította az „Erdélyi Történelmi Adatok“ ezimű nagybecsű forrásgyűjteményt, egyengette az erdélyi Muzeum létrehozása útait, szóval: a kihez e kis haza-rész jobbjai osztály- és felekezetkülönbségre való tekintet nélkül bizalommal csatlakoztak.

Akkor e volt a jelszó: **az osztrák politika és kormányzási rendszer Magyarország alkotmánya ezeréves életfáját meg akarja dönteni, emléket és az iránta való kegyeletet a szivekből kiirtani, s ez által germanisatiói s a birodalomba beolvasztási háromszázados célját végrehajtani.**

E kis ország vezérferfia azt mondotta: Erdély Magyarországgal történelmileg, államjogilag s az 1848-iki törvényeknél fogva egy, sorsunk az anyahonától elválaszthatlan, hiven kell simulunk ahoz, tűrnünk s küzdenünk avval, szilárd összetartással s erőnk teljes kifejtésével gyamolítunk őt szent munkájában, az ősi s az 1848-ki vérkereszttség által ujja született alkotmány jogának visszanyerésében.

Egy nemes hazafiságu férfi állott e lap élén mint szerkesztő, buzgó munkások vették körül, s hiv önelszánással küzdöttek a magyar alkotmány feltámadása napjáig, a magyar államegység jogilag teljes helyreállításáig.

A derék alkotót és első hű harcosát más pályára hívta a közbizalom; de az általuk alapított lap közönsége együtt maradt a régi ismert zászló alatt, alapelvül tartván meg most is azt: **hogy a visszavívott alkotmányt legbiztosabban úgy védelmezhetjük meg hazánk keleti részében, a benne levő erőt csak úgy fejthetjük ki s tehetjük az egyesek és közre nézve áldásthozóvá, ha osztályi vagy felekezeti befolyásoknak nem hódolunk, hanem minden jogosult érdeknek a törvény és igazság határai közt egyenlő érvényesülését részrehajtatlanul előmozdítjuk.**

Deák Ferencz egy különben derék ha-

zánkfia iránt megkérdetve egy alkalommal, úgy nyilatkozott róla, hogy különben derék jó ember, de egy gyengéje van, ő t. i. olyan, hogy ha Magyarországnak csak egy kenyere lenne, azt kívánná, vágják ketté, s fele legyen övé.

A mi elvált társainknak is ilyenforma gyengeségük van. Ők nem tartották elégnek, hogy lapjuk létrejöjjen és éljen, azt kívánták, oda törekedtek, hogy mi haljunk meg. Nekik nem az céljuk, hogy a magyar olvasó közönséget szaporítsák, hogy új közönséget teremtsenek, hanem hogy a létezőt magukhoz vonják.

A lap munkásainak pedig egyik célja: némely külön érdekek ápolása, a jognak és javalomnak különböző mértékkel mérése, olykor egy kis kizárás, meg egy kis egyed-áruskodás sat.

De lapunkat alapítója s olvasóink tekintélyes része még sem hagyta el.

Ezelőtt tíz hónappal, midőn a szerkesztői változás végre lön hajva, elveink, létünk szükséges-volta és jogosultsága mellett pártolásra hívtuk fel a közönséget; az, a helyzet-hez képest kielégítő gyamolításban részelte-tett. Lapunk tíz hónapon becsülettel és hiven szolgálta, nem egyének, családok, osztályok és felekezetek, hanem egyedül a haza és alkotmány szent közérdekeit, védelmezett minden megtámadott jogot, tért nyitott a mellőzött vagy éppen elnyomott igazság felderítésére; szolgálta a Deák-pártot, de nem szolgálta lélekkel, s nem nézte és hirdette a többi politikai pártokat a haza elleneinek, jeleseit sárral nem dobálta, hanem eltérő, s tán téves nézeteit megigazítása olykor megrovása mellett, ámbár más uton, de szintén jótakaró testvéreinknek s jó hazafiaknak készséggel elismerte.

De azt hisszük, jó szolgálatot tettünk Kolozsvár közérdekeinek elszánt és kitaró képviselése s védelmezése által is.

„A polgári elem ma Franciaországban semmi — mondá a nagy forradalom kezdetén Sieyes apát — és neki mindenné kell lenni.“ Ily mereven felállítva, nem a miénk e nézet; de azt valljuk, hogy a polgárság közép-kori intézmények békóba verik. A polgár nem születésben, czimben s hivatalban keresi előnyét, ő főként ügyes keze, értelmes munkájára támaszkodik, az ipart és kereskedelmet, az országok jólétének és szabadságának e nagy

érdekeit képviseli. A magyar államkormány-nak szabad, önálló, lehető nagymérvű fejlődést kell engednie ez értelmesség, vagyon, munka és szám által kitűnő osztály részére, sőt azt kitelhetőleg gyamolítania kötelessége.

Minket e magasabb államkormányzati eszme vezetett és fog vezetni ezután is Kolozsvár városa ügyeinek s érdekeinek védelmében. E városnak, s általában a magyar államnak egy jogos, fejlett és erős közép osztályra van szüksége, szemben a nagy számú még csak irni és olvasni sem tudó különböző nyelvű néptömegekkel. A nagy földbirtokos osztály jogainak, hazafiságának és miveltségének tiszteletet adunk, de a polgárság részére is igazságot követelünk.

Most ujonnan az olvasó közönséghez fordultunk e lap pártolására hiva fel. Az eddigi siker kielégítő. Kérjük s várjuk régi és újabb barátaink csatlakozását. Felhívásunkban jelezve volt az általunk követendő irány. Ezt megtartjuk. Mi e lap fennállását igen sok és fontos erdélyi és általában magyar állami érdekekre nézve szükségesnek s indokoltnak látjuk kivált az országgyűlés új ülészaka küszöbén. Separatisták nem vagyunk, de hogy a magyar korona e drága gyémántjára — Erdélyre — a törvényhozás és kormány teljes gondot és figyelmet fordítson, ezt kívánni sajátos földrajzi, ethnographiai, műveltségi és népességi viszonyinknál fogva jogunk van, követelni lapirói tisztünk.

Hogy munkásságunk sikeres legyen, érdekeltséget, gyamolítást várunk alulról, figyelmet és meghallgatást felülről.

Biztonsági állapotunk.

Libertas, populi libertate perit.
Lucanus.

A népek élete, a történelem igazolja, hogy a democratiának természetes rokonsága van egyfelől a zsarnoksággal, másfelől a forradalmi szellemmel; szüntelen e két mélység közt hányatva, még a miveltség magasb fokán álló népeknél is kivételesen találja meg nyughelyét; uralma gyakran vagy absolutismusra, vagy forradalomra vezet a népeket.

A népek sorsa a világ fennállása óta mindig egy bizonyos körben forog; a jelen álla-

pottal meg nem elégedők szüntelen annak megváltoztatására törek, s a midőn céljukat elérték, tapasztalják az ujnak tökéletlenségét, és vagy a régi állapotra vágnak vissza, vagy ismét új felforgatást idéznek elő, melynek azután ismét ép úgy meg van a maga árnyoldala, mint volt az előbbinek.

Áll ezen tétel igazsága különösen azon népek életében, hol különböző népfajok nemzetiségi, felekezeti, és más divergens irányú érdekek által elválasztva, egy államot alkotó csoportban lagnak; hol e mellett a népfajok a miveltség alantabb fokán állanak; hol a nép 70%-ka sem irni, sem olvasni nem tud, s így a polgári és politikai szabadság becsét, horderejét felfogni nem tudja, s mint könnyű nád-szál a legkisebb szél fuvására ingadoz, és a bűnös izgatók sugalmára hajlik.

Ezen szomorú tapasztalaton átmentek nem csak Róma és Görögország, hanem tapasztaljuk ezt a modern államokban is.

Montesquieu, a „törvények lelke“ fenkölt szellemű vizsgálója írja: hogy Róma, a csö-eselék népből lett világ ura, minden böles intézményei mellett is azt érte meg, hogy a volsini népet felszabadítván, ez nyert szabadságát azzal hálálta meg, hogy a felszabadulás által a szavazatok urává válván, oly gyalázatos törvényt alkotott, mely megengedte a felszabadultaknak, hogy volt uraik férjhez ment leányainál a jus primae noctis-t ők vehessék igénybe.

A történelem ily tanulságai fenyegető újmutatásul szolgálhatnak a mai korban is — a jövőre. Elvitázhatlan ugyanis az, hogy a politikai és polgári szabadság mindig nagy veszéllyel fenyegeti az államot, ha azzal szemben állított böles intézmények a tulcsapongásokat nem korlátozzák.

A mai államtudomány elvetette a szabadságnak Cicero által adott ama meghatározását: **a szabadság azon hatalom ugy élni, a mint akarok** (potestas vivendi ut velis), s hozzá tette: „a mennyiben mások szabadságát nem korlátozza szabadságod.“ Nem lehet tehát a szabadsággal ugy élni, hogy az által az államnak, vagy abban oltalmat kereső polgároknak szabadsága megsértessék; ez elfajulása volna a valódi szabadságnak, a jogokkal ugy élni nem lenne okszerű szabadság, hanem kárhazatot

termő szabadosság, mely a féktelenséggel édes testvér s melyet a társadalom felbomlásától későknyí keskeny határ választ el.

A magyar alkotmány elismeri a személyes szabadságot, biztosítja azt alapformáiban a haza minden honpolgára részére osztály, nemzetiség és felekezeti különbség nélkül; a jogegyenlőség, a parlamentari felelős kormány törvényben van kimondva, biztosítva; a törvényhozás a nép kezébe van letéve; a magyar államban minden honpolgár megháborítás nélkül törekedhetik a köz- és magánélet anyagi és szellemi céljainak elérésére; mindenik nemzetiség saját közművelődési tengelye körül mozgathat, haladhat az alkotmány korlátaiban belül.

Mindez nagyon helyesen és bölcsen van, a hiba, a veszély abban rejlik, hogy ezen szép szabadság mellett még sincs kellőleg gondoskodva arról, hogy a személyes szabadság tilalmak, rendszabályok s ezek végrehajtásával megbízott közegek által úgy és ott korlátoztassék, hol az általános biztonság állapotát veszély fenyegeti, a szerint, a mint ezt a közérdek, a békés alkotmányos fejlődés megkívánja.

Fájdalom! nyíltan ki kell mondanunk, hogy államéletünk sok jelenségből ítélve a miatt kell aggódnunk, hogy bennünket a valódi szabadság korlátaiban tulcsapongás megölhet, államunk józan alkotmányos szerkezetét felbontja, felbonthatja.

A magyar fajnak kebelében keletkezett szerencsétlen közjogi pártalakulás, igazi néven pártviszály, ösztönül szolgál s rést nyit a közszabadságokban jogegyenlőségi alapon, tehát a legméltányosabban megosztottatás daczára velünk soha egybe forrni nem tudó, és nem akaró más népfajok agitatorainak és túlzó követőinek állami létünk vakmerő megtámadására, s önző céljaik kivitelének megkísérlésére. Különösen módot és alkalmat nyújt nekik erre állami közigazgatásunk azon egyik lényeges hiánya, hogy nincs biztonsági, közrendészeti intézményünk, s ez okon állami életünket, magán tulajdonunkat sokszor csak a jó Isten védi. A nemzetközi kiegyezés után kormányunknak az lesz vala teendője, hogy állami biztonsági intézményeket léptessen életbe. Nem nélkülözheti ezt sem a korlátlan egyeduralom, sem a parlamentaris kormány, sőt a respublica se; csak a módozatban, a hatáskörben lehet és van ebben a kormányformák szerint különbség.

TÁRCZA.

Mutatvány

Komáromy Ferencz

„BÁNFFY DÉNES”
ezimű korrajzából.

I.

A bibor terhei.

1662. áldást ígérő évnek mutatkozik. A mezőkön dus kalászkok lengenek. A réteket övig erő takarmány s virágtenger hullámai borítják. A barázdákról a pacsirta vig danával emelkedik ég felé — szóval Erdély... a szegény Erdélyország valahára jó esztendőre remélhet, hisz évek óta a letarolt völgyeket és halmokat annyi honfi vér öntözte és kövére tette.

A várak még német őrséggel vannak meg-
rakva, s a bástyák mögé menekült pártoskodó nagyuraimék a téves közjogi politika terén még folytatják uralmaikat, sürgetik Kemény Simon uram fejedelemségét, conspirálnak, követeket küldözgetnek és írogatnak Bécsbe.

De a hanyatló ügynek párthívei lankadni és gyérülni szoktak.

Apaffi Mihálynak erélyes föllépése, a görögny-szentimrei országgyűlésnek martius 10-én hozott és a Kemény Jánoshoz pártolt főrendűeknek notáztatását tartalmazó articulussal¹⁾ Zolyomi Miklósnak elfogatása és bebörtönöztetése **Fogaraszár** városában, az ellenpárt fölőslását s a Magyarországra mostoha anyjához menekült **Kemény Simon** uram ügyének bukását eredményezték.

A várak meghódolni s a pártosok a törvényes jogalap elismerésével fejet hajtva kezdenek jelentkezni **Apaffi Mihály** előtt.

Csak **Kolozsvár**, **Szamosújvár**, **Bethlen**, **Kővár** és **Biharmegyében** a szél-elyhidi erősség tartják még magukat.

A török még benn van az országban, de

A biztonsági rendészet teendőit nem lehetett a kormánynak egészen a municipalis közigazgatási szervekre birni. Ugyanis a magyar kormány nem csak magyar, hanem több kifelé gravitáló, a magyar állami kormányzással elégedetlen népfajtöredékeket is kormányoz; ezekkel a magyar állami kapcsolatot, a magyar állam sarkolatos törvényeit tiszteletben tartatni nehéz feladat; sőt bizonyára lehetetlen oly igazgatási szervek által, melyek habár állami tisztviselőknak vallják is magukat, de sok helyütt az elégedetlennel egy testből és vérből valók lévén, ellenőrzők nem tudnak, gyakran nem akarnak lenni, nehogy túlzó véreik előtt feladónak láttassanak; ezek elhivatásukat ferdén fogván fel, az állam kapcsolata és törvényei ellen irányult celszövények, izgatások, sőt conspiratiók előtt is szemet hunynak és eltűrik, hogy a fajpolitika nemzetiségi területek kikerekítésére törekvéssel fenyegetse az állam egységét, sőt magát az alkotmányos szadadságot is.

A szabadság, a személyes jogok biztosított állása bő tápot szolgáltat, hogy celszövényeket büntetlenül üzhessék, s az állam alapféléteit aláshassák; e részben a horvát, szerb, tót, románok közt észlelhető agitációk bő anyagot és tanulságot szolgáltatnak az elmélkedésre; ne adja Isten hogy megérjük: dum Roma delibrat saguntum perit! Annyi azonban az előjelekből bizonyosnak látszik, hogy alkotmányos szabadságunkat ellensúlyozó állami biztonsági szabályokról, és intézmények életbe léptetéséről kell a kormánynak mielőbb gondoskodni. Eleink bezzeg tudtak a felségsértők, a honárulók megzabolázására törvényt alkotni, s azt érvényben fenn is tudták tartani; de mi még erre igen kevés figyelmet fordítottunk. Kormányunk a jogszolgáltatásnak a közigazgatástól elválasztásával téves lépést tett, midőn odáig vitte, hogy ma még a tudomány mezején is vita tárgyát képező elméleti elveknek hódolva, a közigazgatási rendészetet is azáltal megbontotta, hogy a kihágási eseteket a politikai szervek kezéből kivette, és az egyes bíróságoknak adta át; így a gyors eljárást a formások bilincseibe verve, a magán tulajdon biztonságának megvédését is megnehezítette; ezáltal a szolgabírák, a községi előljárók és helyi rendészet hatásköre szinte a semmire apasztatott.

Emlékezetébe kell koznunk a kormány-

nem mint ellenség többé, hanem mint szövetséges, mint védő és pártfogó.

A fegyver még nincs hüvelybe eresztve, mert Kolozsvárhoz közeledvén a **Felekhegy** tetejéről ha betekintünk a kies és termékeny völgybe, melynek virágyait a szőke Szamos hullámai hasítják, zajos és élénk harci kép tűnik föl előttünk.

Kolozsvár büszke tornyaival, bástyaival, őskorbeli kettős kerítésével zárkóztottan áll mint kőkebel, magas falain sűrű őrzérek, fegyver roppogás, lövéseiből ágyutüz villanásai látszanak, török, tatár és magyar harcosok tarka vegyülete hullámszik körötte.

A **Hidelvén**ek szalmás viskói közt **Apaffi Mihály** uramnak fejedelmi sátra emelkedik büszke homlokzatával s nemzeti lobogójával. Átellenben a **Felekhegy** alján **Kutsuk** basának zöld és fehér csíkokkal redőzött tábori sátra áll, tetején három lófarkas jelvényel. A magyar harcosok az ó-várral szemben és hidkapu előtt, a törökök és tatárok ellenköz oldalon sátrak alatt és lőtávolságban vannak elhelyezve. Görgény és Fogaraszár városából szállított ostrom-ágyuk a **Fellegvár** oldalából és a **temető tetejéről** működnek.

Az ostrom foly ugyan, de magyar oldalról lánghán és érellytel. A törökök élénken és eredménytelen tüzelnek s guggadozva kerülgetik és közelítik a várost, mert a lövések hevesen viszonozzák a tüzet s a német muskátérosak a munitiót nem harcolják ha hason csuszik is lövonalban a kontyos atyafi.

Apaffi Mihály uram országos dolgokkal és kihallgatásokkal foglalkozik, mintha az ostrom mellesleg teendő volna, mintha diplomatiától várná, hogy a még meg nem hódolt várak föltárják kapuikat. De lépünk közelebb.

A fejedelem sátra körül örömlomáson két darabontok vannak, de a főbejárás előtt két vörös nadragos sárga dolmányos és kocsag tollas testőr huszár áll ki a karddal, hetykén, sarkantyusan.

Kihallgatásra nem csak főrendűek de a közép nemességből, sőt a népből is, az ország minden szögletéből tömegesen jelentkeznek s reggelként a látogatóknak hódolóknak és kérelmezőknek egész csoportja áll a főbejárás előtt.

Bukott ügy soha oly hamar el nem enyészett mint Kemény János ügye, mert semmi oly hamar

nak különösen azt, hogy az erdélyi részekben nincs mezei rendőrségünk; cseléd ügyünk a legsiralmasabb; a corruptio az erkölcstelenség, a fejtelenség a nép közt naponta nagy dimenzióban terjed. Ezen abnormis állapotot a járásbíró meg nem szüntetheti, sőt inkább a formások és §§-hozragaszkodó lassu eljárás által lábot ad a kihágásokra. Tudunk például esetet, midőn az erdőpusztító tetten éretvén, tőle a lopott fa elkoboztatott; a tolvaj azonban a járásbíróhoz futott, birtokháborítási keresetet indított, s az erdő-tulajdonos elmarasztaltatott. Az ily eset az erdélyi részekben fennálló erdészeti szabályok szerint a szolgabíró hatásköréhez tartoznék; de a járásbíró csak az ő hatáskörébe tartozó szabályokkal törődik, a collisiókra nem ügyel, s így akarata ellenére követi el a jogsértést.

Ez így soká nem maradhat.

Nem célunk oly rendészetet kívánni, sürgetni, mely a személyes szabadságot elnyomja s a házjogot sértve, a családi tűzhelyhez kémkedőleg betolakodjék; de ohajunk és követelnünk kell oly biztonsági és közigazgatási rendészetet, melynek feladata legyen ország-szerte észlelni és figyelni s működését oda irányozni, hogy az állam egysége s a sarkolatos törvények ellen törő minden izgatást idejében észre vegyen, fölfedezzen, a készülő veszélyeket megelőzze, s a hol égető szükség mutatkoznék, törvényadta alapon, a személyes szabadság felfüggesztésével is ildomosan, de érellyesen eljárasson, szem előtt tartva: „Salus reipublicae suprema lex esto;” — kívánjuk továbbá azt, hogy a kihágási esetek a közigazgatási szervekhez visszatértesse, s minden községben a polgári becsületre, a személy és vagyon biztonságára s a közegészségügyre erős helyi rendészet tartassék fenn.

Y.

A „Kol. Közlöny” eredeti távsürgőnye.

Pest, A kormány teljes szigorral készül eljárni azok ellen, a kik Bélgrádban déli Magyarország Szerbiához csatolása mellett toasztiroztak, felségárulás miatt fogatja perbe.

Konstantinápoly. A török kormány vizsgáló bizottságokat küldött Bulgariába a felfedezett összeesküvésnek alapját kikutatni.

nem demoralizál, oly hamar nem vezet féktelenséghez, fölbomláshoz és megsemmisüléshez, mint a **közjogi alapnak** rövid időszakonkénti gyors megváltoztatása.

Erdély 1659-ben, midőn második **Rákoczy Györgyöt** harmadszor beigtatta a fejedelemségbe, szakított a török protectióval, 1660-ban **Barcsai Ákossal** ahoz vissza tért; 1661-ben nem csak szakított azzal ismét, hanem törvénybe is ígatta **Kemény János** fejedelmi conditióival együttesen a **német protectiót**.

Három év alatt tehát háromszor változtatta közjogi alapját.

És mi lett az eredmény?

A hitszegést erényre tette a szükség és az önfenntartás ösztöne. Uralkodó divattá lett az alnokság, kétszíniség és önhasonles és egy köz, mint magán élet terén. Az összetartás ösztöne külön álló apró csoportok alakulását eredményezte, melyek ugyanannyi külön érdekek képviselői valának, de a közhaza szétszaggatva, a **közhitel** és **köz-erkölcsiség** alásva volt.

A török megkezdte a hódolatást és bekebelezést. 1660-ban elfoglalta **Nagyváradot** jól tudván, hogy e nélkül nem biztos Erdély fölötti uralma. A bécsi udvar naponkint féltékenyebb lett a török hatalom terjeszkedése miatt. Kie legyen Erdély? ezen kérdés kezdett fölmerülni Bécsben és Stambulban, ezt susogták titkos vágygyal a kabinetek selyem redőnyei mögött, egy sohaj volt ez, mely aggasztott, de gyújtott, lelkesített és mindent kockáztatott.

Megkezdett a lélekvásár s a különböző káztok, vallások és nemzetiségek közt megkezdtek az alatomos üzelmek. Mentől nagyobb ur volt volt valaki, annál előnyösebb ár ígértetett érte. Erdély új Canada, a nagy urak kalmárok lettek s az járt jobban, ki nagyobb lélekszáma és területre alkudoztatott.

Hát a népnek s a közép nemességnek jutott-e valami? A krónikások erre vonatkozólag keveset hagytak fenn; de hogy féktelenség és corruptio szétszavargott az alsóbb rétegek közé is, azt tanúsítja **Kemény János** élete.

Ez az önző nagy ur jó katona, de rozsz politikus csatát vesztvén és elesvén **Nagy-Szőllősnél**, pártjának egy része meg sem állott Magyarorszá-

Legujabb táviratok.

Bécs, aug. 29. Ő Felsége berlini utjának kíséretében lesznek: gr. Bellegarde és gr. Pejacevich főhadsegédek; Groller, Krieghammer, gr. Uexküll, hg Lobkowitz őrnagy-szárnyhadsegédek; gr. Grünne őrnagy, báró Loehenstein lovassági százados, a katonai iroda főnöke Beck ezredes és Krausz ezredes; gr. Wilsereheim, báró Bechtolsheim katonai attachék; Braun államtanácsos, kabinet igazgató; Pachner kormánytanácsos; Baernklau udvari titkár, dr. Reich udv. tanácsos és Löbl tanár, mint Ő Felsége személyes orvosa; továbbá gróf Andrassy, Hoffmann osztályfőnök és Vavrik osztálytanácsos.

Prága, aug. 29. A „Politik” ismételt jelentésével szemben, — mely szerint a helytartó, állítólag, befolyással lett volna Skreischowski elfogatására, — a „Prager Abl.” a fentebbi jelentést koholmányának nyilatkoztatja, mely csak azon célra koholtatott ki, hogy az egész elfogatási ügynek politikai színezetet adjon.

Prága, aug. 29. Rajner főherczeg, az ausztriai honvédség főparancsnoka, ma este ide érkezik és útját azonnal tovább folytatja Pilsen-, Pisekbe és Krumauba, a honvédség megszemlélése végett.

Zágráb, aug. 29. Varasdmegye közgyűlése helybenhagyta Horvátnak a varasd-zapresiei vonalra vonatkozó jelentését. Mollináry sept. 6-án és Vakanovics néhány nap mulva érkezik ide. A főispán a közgyűlés által — az ellenzékiek manőver daczára — rokonszenvesen üdvözöltetett.

Reichell, aug. 29. A német koronaherczeg családával és kíséretével együtt épen most érkezett ide Berchtesgadenből virágfüzerekkel dúsan ékített két wagonban, hogy Münchenen keresztül Berlinbe utazzon. A felzárslózott indóháznál a városi hatóság s a furdó vendégek lelkesülten fogadták.

Frankfurt, aug. 29. A német jogászgyűlés, melyen sok ausztriai is jelent meg, Eckhardt beszédével nyitott meg, eddig 600 résztvevő érkezett meg.

Páris, aug. 29. A jobb-közép által kiadott autographirozott lap inti párthíveit, hogy a berlini császári találkozásban ne lássanak egyebet, mint Európa bizalmatlanságát az alapjaiban forradalmi franczia köztársaság ellen, mely ellen tehát Európa idejekorán igyekszik magát biztosítani.

New-York, aug. 28. Kormányi tudósítások szerint a genfi választott bíróság tárgyalásainak menete annyira kielégítő, hogy a választott bíróság sept. közepéig hihetőleg bevégzendő munkáját.

Igazgatói jelentés

a gyűjtemények gyarapodtáról 187 1/2 és mostani állapotról a természetrajzi osztályban.

I. Állatosztály.

1. Az emlősök szakjában egy pár öz, ♂ és ♀
Továbbá egy fehér patkány és egy egér.

gig, más rész a német őrséggel megrakott várakba menekült.

Ha azon körülményt, hogy **Kemény Jánosnak** 10,000 főnyi s a főnemesség vezénylete alatt állt, diszes hadserege 5000 török lovasság által szélvel kergettetett, a csaták sorsát vezetni szokott véletlennek, meglepésnek vagy akárminek tulajdonítjuk is, de azt, hogy az egyetlen rohamcsapással áttört és szétugrazott s épen azért létszámából keveset vesztett tekintélyes hadsereg más ponton össze nem gyűlt, hanem feloszlott, nem tulajdoníthatjuk másnak, mint úgy a felsőbb, mint alsóbb rétegekben lábra kapott demoralisációnak.

Miert nem mutatták magokat többé a síkföldön a pártos nagyurak? A csekély török dandárt, mit Kutsuk basa azon idő szerint vezérelt, nem csak kikerülni, de több elővigyázattal, mint mennyit **Nagy-Szőllősnél** tanusítottak, az országból kiűzni is képesek lettek volna. Nagy bajnak kellett **Dániában** lenni!

A nemzet zöme a közép nemesség s a nép békétlenkedett. A nagy urak üzelmekkel, practikákkal közgyűlölet tárgyai lettek.

„Ismét nyomort hoztak az országra” hangzott szitkok és dühösség kíséretében úton és útfélen.

Kemény János, midőn a csata megkezdendő vala, saját népétől feltélen ruhát, lovat változtatott s csak fiát **Simont**, régi hívét **Ebeni Istvánt** s étekfogóját **Gyulay Istvánt** tartotta közvetlen oldala mellett.²⁾

A mondottak jellemzéséül meg kell említenem azt is, hogy midőn **Ali basa** **Apaffi Mihályt** Kis-Selykre magához hívatta s őriztette, hogy meg ne szökne a fejedelemség elől s a jámbor **Apaffi** mentegetőznék, hogy ő nem tartozik a főnemességhez, **Ali basa** haragra lobbanva szólt: „a pártosak! a hitszegők! mindennap nyakunkon ülnék ők a fejedelemséget, de nekünk becsületet ember kell... nekünk te kellesz s hasztalan szabadkozol, a Padisah úrra tesz, fejedelemnek kell lenned s punctum.”

Térjünk vissza tehát **Apaffi Mihályhoz**.
(Folyt. köv.)

²⁾ Johann Belhén. 88 — 219.

¹⁾ Lásd a m. akadémia levéltárában az eredeti példányt: Articulus XVII. Egy néhány főrenden valóknak megnotáztatásokról.

2. A madarakéban 1871. év második felében 51 darab. — 1872. jan. — aug. havaiban 29 darab kitűmött példány. Továbbá egy egész csontváz (Fringilla domestica) és 45 d. mellesont.

Megjegyzem, hogy mintegy 25 darab részint már eleinte hiányos, részint a moxoktól megtámadt példány kisorolatott; mi a fajok számában kevés és más jobb-részt helyre pótolni hiányt okozott.

Tojás 37 darabbal szaporodott.

3. A hullók osztálya egy varanggyal és 3 kigyóval szaporodott. A varangy nem szeszen, hanem kitűm-ve van kiállítva. A sikerült kísérletnek ohajtandóvá teszi hogy a négy lábú hullók mind hasonló módon készítes-senek. Ez áll:

4. A halak osztályára nézve is, melynek gyarapo-dása egy kitűmött potykában határozódik.

5. A gerinczelen állatok eddig való számban és állapotban vannak. Csupán a csigagyűjtemény nyert te-temes gyarapodást a Bielz E. ur nagyszerű gyűjteménye megvásárlása által. Ez egyébként még főökben van el-akva, minthogy kiállítására sem hely nincs, sem állványok nincsenek.

II. A növénygyűjtemény mintegy 15 példánnyal szaporodott Janka G. és Freyn vasúti mérnök urak szí-veességéből.

III. A szervetlenek országából csaknem egyedül a geológiai osztály gyarapodott. De ez aztán oly nagy sze-rűen, hogy mind muzeumunk tudományos vagyona, mind szűkebb honunk e tekintetben ismerete tetemes haladást nyert.

A nevezetesebb gyűjtemények:

1. Néhai Pfenningdorf hagyománya nagybárra ásványdarabok és néhány csiga és kagyló.

2. 600 darabból álló gyűjtemény Erdély keleti ré-széből való sziklanemekből.

3. Ugyanonnán őslénytani gyűjtemény 50 fat ezer példányban. (2. és 3. Herlich F. ur gyűjtése.

4. Őslénytani gyűjtemény Kolozsvár vidékéről, melyet őtteni tanító Schuster urtól vásároltunk. 800 péld.

5. Egy kis geológiai gyűjtemény Rézbányáról, az ottani bányászivatal adománya.

A muzeum mostoha gyermeke, a kert, a körülmé-nyeknél fogva, előbbi állapotában tesped. A virághá-zak a legsürgősebben igénylik a javítást.

Brassai.

Külföldi hírek.

Ferencz József császár és király, ki sept. 6-án esti 6 órakor érkezik meg Berlinbe, a királyi palotában fog megszállani. A pályaudvaron való fogadtatása fényes lesz, mivel a czár, ki előbb: 4-ik vagy 5-dikén érkezik meg — és Vilmos csá-szár fogadandják. Következő napon fog a nagy katonai szemle megtartatni, a melyen 50,000 em-ber lesz hadi sorba föllállítva.

Francziaországban Bazaine pöre foglal-koztatja jelenleg leginkább a közvéleményt. Okmányokból kitűnik, hogy akkor, midőn Bazaine vonakodott Brie-Louguyon irányában megindulni, az összeköttetés a rajnai hadsereg és Páris közt még nem volt elvágva. Ezenkívül Bazaine mar-sall arról is értesítettett, hogy Verdunban élelmi szerek fog találni. S valóban aug-gusztus 14-én Louguyon-ba Párisból élel-mi szállítmány érkezett meg, mely 150 ezer adag kenyeret, rizst, kávé, cukrot, pálinkát stb. tartal-mazott, s ez a szállítmány 15-én Verdunbe vite-tett. Ha Bazaine az Ardonne-utrá tér vala, az egész vasutvonalon talál élelmet. Mindez okmányi-lag bizonyítatik. A metzi visszavonulás tehát, Mac-Mahon sürgönyétől eltekintve, teljesen megfogha-tatlan és indokolatlan marad. A metzi katastropha tehát egész gyűlöletességével hárul Bazaine mar-sallra.

Hogy az új szerb fejedelemtől mit várnak Pétervárott, mutatja a félhivatalos „Petersburger Zeitung“ egy cikke, melyben egyebek közt ez mondatik: „Minden jel azt mutatja, hogy ha az eseményeket, melyek mulhatlanul előtérbe fognak lépni, Milan kellő pillanatban jól használja föl, or-szágának függetlensége önmagától és nehéz ál-do-zatok nélkül ölébe fog esni. Tulbuzgalom és roha-mos törekvések ellenben talán csak föltartóztatnák hosszú időre ezen természetes folyamatot.

A „Times“ párisi levelezője következő ada-tokat közöl: A francia kormány eddigelő nagyon pontosan értesülve volt a németek által Belfortnál létesített erődtítmények iránt. Nem igaz, mintha ama helyen új művek emeltettek volna. A németek csu-pán a megrongáltatott külső műveket javítják ki; azonban mindabban, a mit tettek, épen nem hágták át a szerződés föltételeit, s csupán az elővigyázat ama szabályaival összhangzásban jártak el, melyek bármely megszálló seregűl megkivánják, hogy oly stratégiai állást tartson meg, mely által magát vé-delmi állapotba helyezhesse. Több tábornok érke-zett Trouvillébe, és egy ideig a hadügyminiszterrel együtt a hadügyi szak teendőivel lesznek elfoglalva. A köztársasági testőrség zenekara tegnapi Havreből Párisba indult.

Krakkó, aug. 28. Kongressusi Lengyelor-szághban ismét több gymnasium bezárattott és a ta-nulók száma korlátoztatott.

Karlsruhe, aug. 29. A „Karlsr. Ztg.“ sze-

rint a német fejedelmek majd mindnyájan Berlinben lesznek a három császár találkozásokor. A wü-tembergi király csak az esetben szándékszik el-menni Berlinbe, ha a bajor király is elmegy oda.

A spanyol választások eredményéről egy madridi távirat oly közleményt hoz, mely a legvé-rmesebb várakozásokat is túlszárnyalja a radikálisok győzelmét illetőleg, 371 képviselő közt a radikális miniszteri párthoz 270 tartozik, s ezzel a köztársa-ságiak 75 főnyi kisebbsége a lényeges dolgokban egyetért. Az összes conservatív pártok csak 25 szavazatot tudtak kivívni. Igaz ugyan, hogy Spa-nyolországban mindig azon párt a győzelem, a mely kormányon ül; a mostani fényes diadalnak azonban kell, hogy mégis mélyebb jelentősége legyen.

A spanyol hatóságok a francia kormányának jelenték, hogy a határszéli megyékben carlisták vannak, kik egy oly felkelési mozgalmat készít-nek elő, melynek f. hó 25-én kellene kitörnie. A spanyol hatóságok a francia kormányt repressiv intézkedések tételére szólíták föl.

Az olasz tartományi honvédség szervezése igen szép előhaladást mutat. Már eddig 136,000 emberből áll; e szám a folyó év végéig 167,000 főre emelkedik s a honvédek közt 68,000 kiszol-gált katona leszen. A kinevezett tisztek száma 906-ra megy. A honvédség még ez év mentében nagy hadgyakorlatokra fog összehívni. A mode-nai és turini katonai iskolák, hír szerint, Flórenczbe fognak áthelyeztetni.

UJDONSÁGOK.

— **Ö felsége megérkezéséről Po-zsonyba** a P. Ll. a következőkről értesül: A lapoknak azon hire, hogy ő felsége e hó 30-án Pozsonyba érkezik, s ott a honvéd csapatokat fogja megsemmélni, csak annyiban egyezik meg az eddig történt intézkedésekkel, a mennyiben ő felsége a nevezett nap korán reggel egy külön vo-nattal meg fog ugyan érkezni, de nem a honvéd-csapatokat fogja megsemmélni, hanem Oroszvárra lovagol, hol a pozsonyi helyőrség és az idej, ősi gyakorlatokra Pozsonyba érkező komáromi csapa-tok fognak egy nagyobb hadműveletet keresztül vinni, melynek végeztével a „Zöldfő“-ban ebédre gyűlnek össze a tábornokok s a főbb törzstisztek. Az ebéd végeztével ő felsége folytatja útját Pest felé. A mi a pozsonyi honvédcsapatokat illeti, a behívások csak e hó végére történtek meg s csak 31-én fognak Diószegh környékén a nagyobb gyakorlatok megkezdődni és pedig dandárban, mely az 57. 58. 59. és 60-ik honvédszázalál-jakból áll. Részt fog venni a gyakorlatokban a 22. és 38-ik honvéd-lovas század is s egy mitrailleuse-űteg. A dandárgyakorlatok Gelich Richard ezredes vezénylete alatt fognak megtartatni.

— **Karloviczról**, aug. 27-ről írják la-punknak: általánosan el van itt terjedve a hír, hogy a felosztatott congressus tagjai minden módon tűn-tetni készülnek a magyar kormány ellen. E végből Miletics és újvidéki társai magukra vállalták, hogy emlékiratot — quasi manifestum — szerkesztenek, melyben a congressus tagjainak eljárását fogják a nép előtt igazolni, s a felosztatás törvénytelenségét (!) bizonyítani. Sőt sokan komoly zavarok ke-lletkezéséről is tartanak. — Legyen azonban bár-mikép, hiszünk és reméljük, hogy kormányunk nem engedi magát meglepetni, s intézkedései te-kintélyét sem csorbitatni.

— **A brucki táborból**. Gróf Andrassy külügyminiszter tegnapi király ő felségét, annak különös meghívása folytán, elkísérte Bécsből a brucki táborba és jelen volt a hadgyakorlatokon. A hadgyakorlatok befejezése után közvetlenül a király kíséretével Bécsbe, illetőleg Schönbrunba ment.

— **Pécsett felállítandó m. k. egyetem** érdekében több pécsi és baranyamegyei polgár nyílt kérelmet bocsátott ki.

— **A bécsi burg kiépítési terve** el-készítésével bizott meg a bécsi Baurath, hogy a delegatiók helybenhagyassák, újságolja a „Ta-gespr.“ Szeretnők tudni, mi közük a delegatióknak a bécsi burghoz, mintha nekünk nem volna Budán kiépítendő kir. palotánk, melynek jelenleg egy al-kalmas trónterme sincs, de a melyről a bécsi urak nem akarnak tudni sem; ezt ugyan helyesen teszik, de aztán paritás gyanánt ériék be ők is azzal, hogy mi sem vágyakozunk az ő burgjok kiépítésébe ele-gyedni, annál kevésbbé vagyunk hajlandók ennek költségeit közös költségűl elfogadni.

— **Nagyszerű alapítvány**. Mason J. ur birminghami polgár szülővárosának 100,000 font sterlinget adott egy iparkamara felállítására. Ez is a Peabody fájából való ember.

— **Figyelmeztetjük t. olvasóinkat** mai s néhány következő számunknak tárca rova-tára, mely elismert jeles tollú írónknak épen mun-kában levő nagybbszerű történelmi művéből most csak mutatót hoz ugyan, de reméljük hogy la-punknak mai számmal megnagyított alakban kez-dett megjelenése s a t. regényíró urali irodalmi viszonyunknál fogva megnyerhetjük, hogy művét tárcánkban közölhetjük.

— **Darabokba zúzott fővel**, egészen elszakított jobb karral és félig elszakított ballal hoztak be tegnapelőtt egy embert az orsz. Káro-lina kórházba bonczolat végett. A szerencsétlen úgy látszik öngyilkossági szándékból a sinekre veté magát.

— **Dicsérlettel** kell megemlítenünk azon nemes elhatározást, mely több fiatal leány keblében megfogamzott. Az árvaház igazgatónöje felszólítást tett volt, hogy mindenki erejéhez képest járuljon még e közöltár építéséhez filléreivel. Ettől izgatva a leányok, kézi munkájokat kisorsolni szándéko-znak, és a begyűlt összeget az árvaház javára fordítani. E gyöngéd és nemes szívű leányok előre is fogadják az ügy érdekében fáradozásaik jutal-mául köszönetünket.

— **Görögdyne miatt nyelvharcz**. Érdekes látványt nyújt az ó-vári kispiacz hétfőn és csütörtökön, midőn Kolozsvár városának minden összeszedett rongya közszemlére van kitéve. De még jobban gyönyörködött a járókat az, midőn a vén nénikék, kik árulnak, majdnem egymás hajába kapnak. Tegnap reggel korán egy görögdyne ide-zett elő rémséges perpatvart. Egy kis leány kosarában tartva hordozta végig a sorok előtt s kínálgatta. Már-már lemondott a reményről, hogy eladhassa, midőn egy fürge néni keze alkudozni kezdett vele és épen kiakarta fizetni az árát, mikor egy másik két annyit ígért csupán azért, hogy ennek a vásárát meg-rontsa. A leánya nem tudta mit tegyen darab ideig. Végre mégis a többet ígérőnek adta a dinyét és a pénzzel sietve eltakarodott. Persze lett erre gyö-nyörü perlekedés a két asszony között. Nem ma-radt egyik a másiknak adós a mocskolásban. Mint-hogy rendszeren a zivatart csendesség szokta követ-ni, kibékül a két asszony is nagy nehezen olyfor-mán, hogy a dinye két részre vágassák, és minde-nik egy felet nyerjen. Ennek megtörténte után a görögdyne csakhamar betölte szájakait. És lett teljes megnyugvás.

— **Szép buzgalom**. Az összegyűlt nép-tanítók üres óráikat, hogy kiművelésükre czélsze-rűen fordíthassák, engedelmet kértek a távirtdai cursus hallgatására. Az igazgatóság teljesítette a derék néptanítók kérését.

— **Rosz világítás**. A két-víz közti ut-cza annyira silányul van esténként világítva, hogy az ember már 8 óra felé sem mer biztosan arra felé menni, félve a rakoncátlanokodó megtámadá-sától. Czélzerű lenne, ha a városi hatóság részé-ről több gond fordítatnék az utca biztonságára, mi legegyszerűbben az által volna elérhető, ha a lámpák számának szaporítása felrendeltetnék.

— **Városi önkéntes tűzoltóink** szor-galmasan végzik gyakorlataikat, két csapatra osztva sardánként és vasárnaponként egyelőre még csak a kolozs-monostori gazdasági intézet udvarán in-kábbat a fecskendőkkel bibelődnek, a mászás mes-terisége majd csak ezután jön sorra.

— **Az osztrák-magyar monarchia vasutforgalma** júliusban. Az e hónapban for-galomban levő pályák hossza 1636.3 mérföldet tett. Szállítattott összesen 3,549,127 személy és 50,271,508 mázsa teher. Az összes bevétel 14,087,433 ftrra ment, a mi 713,279 ftrtal több, mint a múlt évi júliusi bevétel. Átlag egy vasut-mértföldre júliusban, 8609 ftr bevétel esik. Bevé-teli többletet e hónapban különösen az újabb pá-lyák mutatnak fel, így a magyar vasutak kö-zül: a Pest — salgótarjáni, Mohács — pécsi.

— **A pesti nemzeti színház** közvetlen szomszédságában volt tűz keletkezésének okát nyo-mozzák. Eddig az van constátálva, hogy a tűz az asztalos műhely padlásának épen azon sarkában gyúlt ki, hol a forgács fel volt halmozva. A kihall-gatott egyének vallomásai alapján egy festő inast, ki a színház festő termében volt alkalmazva, erős gyanu terhel, hogy a tüzet ő rakta. Határozottan állítják, hogy dél tájban gyufát kért egyik társától s azután eltűnt a műhelyből, mire később kiűtött a tűz.

— **A kholera Galiciában** terjed. A hivatalos lap jelentése szerint aug. 1-től 15 a ragály 42 községben uralgott, hol a gyógykezelés alatt maradt 79 cholera beteghez újabban 933 járult, kik közül 426 meggyógyult, 292 meghalt, 294 pedig további ápolás alatt maradt.

— **Gyakorlataikat** a m. kir. honvédek szorgalmasan végzik naponként mind a délelőtti, mind a délutáni órákban. Egy párszor tanui valánk a haladásnak. Elismerés érdemi különösen a tisztai kart.

— **A spanyol királynét** féltik, hogy Sarolta szomoru sorsára jut. Mióta a merénylet el-követetett, elméje oly zavart mutat, melynek napról napra aggasztóbb növekvése a minisztertanácsot arra kényszerítette, hogy be sem várva, míg a király körútjából visszatér, egy kolostorba szállíták a magas betegét.

— **Az öreg Dumas műveinek** tulaj-donját pár nap előtt árverezték el Párisban. 30,100 frankon vette meg egy kiadó. Az összeg nem nagyon jelentékeny, de figyelembe kell venni azt, hogy Dumas művei 1881-ig még Michel Levy tulajdonát képezték. A tulajdonjog teljesen 1920-an (50 évvel az író halála után) évi el.

— **Muzeum-egyletünk** aug. 29-én d után tartotta meg tudományos gyűlését is nagy-sámu hallgató közönség jelenlétében. Egy szent d lebegett szemek előtt, midőn az ülése menénk: hogy lerójuk az által az elhunyt Dr. Szabó József v. muzeumi alelnök és országos képviselőjelölt iránti tiszteletünket. És egy tudat dagasztá keblünket, mikor ott helyet foglalánk: hogy ma Kolozsvár vá-rosa emlékosztorját helyeztetni a felolvasó által azon sirhalomra, mely örökre elfötte szemek elől a szeretetreméltó embert — a gondos és példány-képűl szolgáló családfőt, — és végre a mérsékelt; de szent meggyőződését valló politikust. És ez meg is történt! Egy remek és részletes költészet és való igazság, tűz és magasztos érzettől áradó em-lékbeszédet hallottunk. — Fialy Henrik ur, mint az elhunyt barátja, valóban nem róhatta volna szeb-ben soha le köteleességét, melylyel a jó barát emlé-kének tartozott, mint emlékbeszéde által. — Fi-nály Henrik ur, mielőtt az elhunytá szorítkozott volna, egy kérdést tesz fel. Mi az ember élete?... Ezt fejtegeti biztosan és műértőleg. Felelete rá a köztapasztalatban rejlik, s mint példára utal, midőn az elhunyt halálára emlékezett. — **Dr. Szabó Jó-zsef** élettrajza egy tökéletes képet nyújt annak, ki ismerte legalább részben a jeles férfiú életét. És valóban csak egy jó barát írhatta ezt meg, ki érint-kezte vele, annak minden nemessége, életének minden részlete fölül meggyőződést szerezhetett ma-gának. — Fialy ur, a tudományos férfiú, az érdem-dus polgár, a szerető család atyja és a politiai fér-fiu multját, a pályát melyen haladott, az időnkinti győzelmet, midőn fáradozásaiért az elismeréssel ju-talmazták, szelöltöztette és tárgyalta oly bensőséggel és oly természetes rend szerént, hogy a jelenlevők nem egyszer éreztek könnyet peregni le arcukra. — Azonban, nincs jogunk oly részleteket ismételni, melyeket maga az emlékbeszéd szerzője is csak félve és engedelem kérés mellett ad elő. Mert ő is véteknak tartja a családi élet szentélyébe beha-tolni. Pedig ez vet tökéletes fényt Dr. Szabó életére és műveltségére. — Mielőtt bevégezte volna szerző ur felolvasását, röviden körvonalozta azon politikát, melyet az elhunyt vallott életében — s azon áldozatot, melyet tett a beteg férfiú, e város-ért midőn a felajánlott képviselőséget elfogadta. (Egy szomoru és gyenge meghatott hangon elmon-dott sor, sejtette velünk a vég elérkezését, és csak-ugyan a temetés leírása után). A felolvasás oly ér-zékenyen végződött, hogy maga a szerző fájdal-mának könnyei szabad folyása által szerzett eny-hülést. A jelenlevőket is meghatotta annyira, hogy a felolvasás után a visszaemlékezés nyüge alól, nem szabadulhatva, csak percnyi időköz után él-jeneztek meg a szerzőt, hálá hálá kötelmeknek eleget tett. 1/2 ó. volt vége a felolvasásnak, mely által Kolozsvár babékosztorú zúzott az elhunyt férfiú sirjára. — Béke poraira! . . . Közelebbi tárcánk hozni fogja az emlékbeszédet.

— **Czukrászdák**. Jövő Szent-Mihály napjától kezdve bel-monostor utcában két czuk-rászda fog megnyitni. — Egyik az üzletével nem rég felhagyott Ulrichné helyén, másik pedig a vele átellenben lévő jelenleg „fogvasztó egyesület“ boltjában. — Kettő egy utcában talán még is sok lesz?

— **Gyümölcs piacunk** jelenleg azt mutatja, hogy körtve és alma nagyobb mennyiség-ben termelt az idén, mint szilva; különösen az édes ringlónak érezzük hiányát. Görög dinnye is van elég.

— **A bécsi világkiállítást** illetőleg írják, hogy Németországról oly nagymérvűek a je-lentkezések, mikép hely nem lesz a németek szá-mára, ez okból elhatározatott, hogy a német kiál-lítók kiegészítő építkezéseket teendnek. Ez építke-zések 400,000 tallérba kerülnek.

— **Sarolta császárnéről** elterjedt hír, mintha halálán lenne s már a végszentségeket is felvette volna, hamis. E hír francia lapokból ter-jedt el. A császárné nyugodtan él Tervuerenben, jó felügyelet s gondos orvosi ápolás alatt, sajnos, hogy szellemi állapotának javulásához nincsen re-mény; testileg s teljes egészében érzi magát.

— **Nevelőül ajánlkozik** helyben Kolozsvárt egy jobbmodu családhoz fi- és leánygyermek mellett, egy orvosigazgató Bécsből. Tanít természeteket és fel-nöttebbeknek psychológiát, aethetikát, főleg a művé-szetek (festészet, zene) történetét. Beszél: magyarul, németül és francziául; ért angolul és latinul és egy ke-véssé a zongorázáshoz. Ha ideje nem vétetnék nagyon igénybe, lakással és teljes ellátással is kész volna meg-elégedni. Jelenlegi tartózkodási helye megtudható e lap szerkesztőségénél.

Nyiltér.

Fog- és szájorvos Máthé Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghas erősítésére és az oly ártalmas fogkő (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény fölül több nevezetes bécs orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy diszes ércdoboznak ára 1 ftr.

Egyedüli főraktár Csapó Sándor urnál Kolozs-várt.

Felelős szerkesztő Sándor János.

(528)

1-1

RENDESÉG ÉS TUDOMÁNY

egyedüli alapjai minden haszonnak és előnynek; ezt én magamon igen világosan tapasztaltam.

Egyetlen átjátszám a lotterian, de soha se tudtam nyerni. Amikor nem vagyok szünetes játékos, még is mindig teljesszerintül számokat raklam fel, minden rendszer nélkül, különösen úgynevezett leszakasztó számokat a gyűjtemény, de soha sem nyertem. Ekkor — a számos szerencsés halálat által figyelmeztetve — eszembe jutott, hogy

menyiségig tanár

ORLICÉ R.-től

Berlinbe, Wilhelmstrasse 5.

Játék-utastásokat

hozassak igen csekély költségmegtérítés mellett; s lám, alig a játékdíszak felének ellátásával már két ámbó s az utolsó húzásban egy ternót nyertem!

Csak rendezés és tudományos oktatolás által lehet használni a játékokat. Forduljon csak mindenki bizalommal mennyiségig tanárnál Orlicé R. urhoz (Berlin, Wilhelmstrasse 5), a ki előlegesen is a szükséges felvilágosításokat bérmentesen nyújtja.

Neustadt.

Eicher Adolf,

pályamérnök.

Orvosság nélkül.

(531)

4-48

MELL- és TUDÓ-

belegok természetesen utón, még te-
menyvesztet az orvosok által gyógyít-
hatalmak nyitvaolt esetekben is gő-
keresen kigyógyulnak

Orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben feltehető

J.H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft o. é. mellékelendő.

Orvosság nélkül.

(526)

3-3

A meredgyői t. cz. birtokos-
sághoz.

Roer Anial ur országos képviselővé tör-
tént megválasztása miatt a birtokossági
pergondnokságról lemondván, tisztelettel
kérem a t. cz. birtokos urakat, méltosza-
sautk a pergondnoksá betöltése, s egyéb
közös ügyek elintézése végett folyó évi
september 21-én d. e. 10 órákor Ko-
lozsvárt piacszori házammal tartandó gyű-
lésen megjelenni.

Kolozsvárt, 1872. aug. 19.

B. Bánffy Albert.

Bevásárlása, eladása és becserélése
minden létező
állampapír, elsőbbségi kötvény, sorsjegy,
vasúti-, bank- és ipar-aktiáknak,
Couponok beváltása.

Megbizások a cs. kir. bűrzére
készpénz — vagy 10% előre fizetéssel
teljesítettnek.

Mindenféle sorsjegyek
havi részletfizetések mellett 5 frtól fölfelé
eladatnak.

11-20

(473)

Rothschild és Társa

Opernring 21.

— BÉCS. —

Részletjegyek
minden húzásra érvényesek
további ráfizetés nélkül.

40-ed cs. k. osztr. államsorsjegy 1839-ből 6 ft.

20-ad cs. k. osztr. államsorsjegy 1860-ból 8 „

20-ad magyar nyeresémsorsjegy 1870-ből 7 „

20ad török vasúti sorsjegyre 1870-ből

(36 húzásra érvényes) 4 „

A valódiorsz. szab.
egyedülálló Felsége
által kiválsággal ki-
tűntetett, az orvosi
kartól megvizsgált,
s sikeresnek talált ezereleken kiro-
bált titkos szer a **patkányok, házi
s mezei egerok, vakandok és
szabók** teljes kirtására (melyet sok-
félre hasznai utához s árulni megpó-
bálak) hamistlan minőségben kaplakó.

Kolozsvárt: Foltly és Hudecz
(a főtér), M.-Vásárhelyt: Fogarasi
Domoternél, Brassvárt: J. L. Hess-
hamernél, Segesvárt és Szekesben:
J. E. Mischbacher és fiaiak.

1 nagy bádog 1 frt, kis bádog 80 kr.

hados megrendelése is utánvétellel
gyorsan teljesítettik. Ugyanott kapható citrom-
kendes, egyedül szer a fagyóhagok és tyúk-
szem ellen, 1 tévely 50 kr.

Egy kivonat naponta érkező hasonló dícsé-
relekből:
Kérek még egy pár tévelyt küldeni, mert
a nagy mennyiségű patkányok kirtására szük-
séges; az eddig használt kirtó hatással volt.
Velencén, Károlyváros mellett jún. 17. 1871.
Tisztelettel
ULLMAN BETTI, hasznabéróné.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDAJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:
könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos ívek, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYOMDAI MUNKÁT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szerezte-
nek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

(533)

3-16.

THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállitonál

BRÜNN-ben.

Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.

Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.

Cuba-rum, igen finom, kupája palaczkkal együtt 1 ft.

Jamaica-rum palaczkkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.

Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao, Crème de Rose,
Vanille, Kömény, sat., sat. palaczk számra 1 ft 20 kr.

Hollandi liqueurek palaczk számra 2—3 ft.

Muszka Allash porcellán kancsókbán 70 krtól 2 ft 40 krig.

Szállítás vidékre utánvét mellett.

Árjegyzékek, kívánatra, in-
gyen küldetnek meg.

52—*

A kolozsvári

(21)

Hitelbank és Zálogkölcson-Társulat

1. Ieszámítol váltókat, utalványokat, kihuzott sorsjegyeket és kereskedelmi kötvényeket;

2. vesz és elad földhehermentesítési kötvényeket, részvényeket, magán köt-
vényeket és más értékpapirokat saját és idegen rovásra;

3. behajt váltókat és évi járulékok, kamatok, osztalékok, szelvények, utalványok
és más czimen levő követeléseket; kiveszi a pénztárból az utalványozott földheher-
mentesítési kötvényeket;

4. elfogad örményképpen mindennemű értékpapirokat és értéktárgyakat;

5. elfogad folyó számlára pénzeket, váltókat és értékpapirokat, a melyekről
utalványok utján lehet rendelkezni;

6. átvész pénzeket, a melyekről kamatozó, felmondási határidőhöz kötött s
hátíratilag forgatható pénztárjegyeket ad ki; az ilyenű pénztárjegyek legkisebb
értéke 100 frt;

7. a zálogkölcson-üzletben kölcsönöket ad a mindennemű ingóságra,
b) drágaságra; ékszerre s arany- és ezüstneműekre; c) értékpapirokra, azaz min-
dennemű államkötvényekre és iparvállalati részvényre.

(523)

2-3

AKADEMIA

iparos és kereskedelmi, Grätzban.

Stiria kereskedői és iparosai által alapított
magasabb kereskedelmi-iparos képezde tizedik
iskolai éve f. év october 1-én nyílik meg.

Az iskola célja: elméletileg és gyakorlati-
lag derék üzletembereket képezni.

Szervezete: Az iskola két szakosztályból áll,
a kereskedelmiből és kereskedelmi-iparosból
mindegyik 3 évi tanulýammal; az utóbbit két
ágra oszták: **vegyészire** és **gépészetre**. A
szaktudományokon kívül 3 nyelv tanítatik
(olasz, francia és angol). A gyakorlati kikép-
zésre nézve van minta-comptoir, vegyészti mű-
hely és gépészeti tanműhely.

A felvételi föltételei: 14 év, az alrealko-
lai ismeretek, vagy egy polgári iskola avagy
algymnasium bevezése. Olyanok számára, kik
ez előismeretekkel nem bírnak létezík egy
előkészítő iskola.

Hadkötelezettség. Az akademia tanulói ép
mint az egyetem és gymnasium tanulói, a véd-
törvény által engedett egy éves önkéntesség
kedvezményében részesülnek.

Növeldek: Idegen tanulók elhelyezésére lé-
teznek az intézet két tanárának vezetése alatt
álló s az intézet tanulói számára felállított nö-
veldek, pensionateok, és pedig:
Kuhn Alajos tanár ure, Haydnucz 4. szám.
Waltnöfer György tan. ure Schieszstagg. 20. sz.

E felett az igazgatóság képes tiszteletre
méltó családokat megjelenni, hol a tanulók el-
látásban, jó felügyeletben részesülnek.

Kérdőközlésre felvilágosítással, részletes
áttekintéssel készséggel szolgál

A kereskedelmi és ipar Akademia igazgató-
sága Grätzban.

Dr. Alvens, igazgató.

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.